परिचय-

कृषी, अन्न व सहकार विभागातून पुरवठा विभाग स्वतंत्र करून मार्च, 1965 मध्ये अन्न व नागरी पुरवठा विभागाची निर्मिती करण्यात आली. डिसेंबर, 1977 मध्ये उद्योग, उर्जा आणि कामगार विभागातून वजने व मापे यांचे व्यवस्थापन काढून घेऊन ते नागरी पुरवठा विभागाच्या नियंत्रणाखाली आणण्यात आले. हा विभाग मुख्यत्वे करून खुल्या व्यापारामधील जीवनावश्यक वस्तूंची मागणी व पुरवठा तसेच सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेसंबंधीत बाबींचे नियंत्रण करतो. या विभागाची मुख्य जबाबदारी जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम, 1955 खालील विविध नियंत्रण आदेशांना लागू करून किंमती स्थीर ठेवणे व अन्न सुरक्षा अधिनियमाची अंमलबजावणी करणे ही आहे.

पुरवठा विभागाची मुख्य उद्दिष्टे

1. लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्था मजबूत करणे.
2. जीवनावश्यक वस्तू रास्त दराने सहज उपलब्धतेची खात्री करणे.
3. सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेसाठी साठवण क्षमतेची निर्मिती करणे.
4. ग्राहक संरक्षण अधिनियम 2019 ची अंमलबजावणी करून ग्राहकांच्या हिताचे संरक्षण व संवर्धन करणे.

पुरवठा विषयक कामकाज मुख्यत: खालील नियम / अधिनियम यानुसार चालते.

1. जीवनावश्यक वस्तु अधिनियम, 1955
2. अन्न् सुरक्षा अधिनियम- 2013
3. द प्रिव्हेन्शन ऑफ ब्लॅक मार्केटींग ॲन्ड मेन्टेनन्स ऑफ सप्लाईज ऑफ इसेन्शियल कमोडीटीज ॲक्ट 1980

उप आयुक्त् (पुरवठा) यांचे स्तरावर जीवनावश्यक वस्तु कायद्याखाली निर्गमीत खालील नियंत्रण आदेशानुसार अपिल / पुनरिक्षण अर्जावर कामकाज चालविले जातात.

1. किरकोळ केरोसिन- महाराष्ट्र शेडयुल्ड कमोडीटीज रिटेल डिलर्स लायसेसिंग ऑर्डर, 1979
2. घाऊक व हॉकर्स केरोसिन- महाराष्ट्र केरोसिन डिलर्स लायसेसिंग ऑर्डर, 1966
3. रास्त् भाव दुकान- महाराष्ट्र अनु.वस्तु (वितरणाचे विनीयमन) आदेश 1975
4. खुल्या बाजारातील धान्य्- (डाळी, तांदुळ, तेलबिया व तेल)- महाराष्ट्र अनुसूचीत वस्तु घाऊक व्यापार अनुज्ञप्ती आदेश, 1998

नाशिक विभागाची थोडक्यात माहिती

तपशील	नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	एकुण
जिल्हयातील एकुण तालुके	15	14	15	4	6	**54**
जिल्हयातील एकुण गावे	1960	1601	1501	679	879	**6620**
जिल्हयातील एकुण ग्रामपंचायती	1385	1312	1151	551	501	**4900**
जिल्हयातील एकुण लोकसंख्या-2011	**6109052**	**4543083**	**4224442**	**2048781**	**1646177**	**18571535**

नाशिक विभागातील जिल्हानिहाय कार्डसंख्या

जिल्हा	अंत्योदयकार्डसंख्या (AAY)	प्राधान्य कुटूंब लाभार्थी संख्या (PHH)	एपीएल (केशरी) कार्ड संख्या (NPH)	अन्नपुर्णा कार्ड संख्या	एकुण
नाशिक	177163	3028983	476534	0	**3682680**
अहिल्यानगर	87631	2579012	316314	0	**2982957**
जळगांव	134435	2205838	302548	0	**2642821**
धुळे	75642	1152808	196655	0	**1425105**
नंदुरबार	105797	759948	53981	0	**919726**
एकुण	**580668**	**9726589**	**1346032**	**0**	**11653289**

नाशिक विभागातील जिल्हानिहाय शासनाकडुन प्राप्त होणारे धान्याचे व साखरेचे नियतन

जिल्हा	अंत्योदय योजना		प्राधान्य् कुटूंब लाभार्थी		साखर (मे.टन.)
	गहु (मे.टन.)	तांदुळ (मे.टन.)	गहु (मे.टन.)	तांदुळ (मे.टन.)	
नाशिक	2931	3480	6738	10107	4792
अहिल्यानगर	1411	1676	5165	7747	220.23
जळगांव	2174	2582	4457	6686	3820.5
धुळे	1218	1446	2323	3485	2298
नंदुरबार	1704	2024	1520	2280	1064.38
एकुण	**9438**	**11208**	**20203**	**30305**	**12195**

साखरेचे परिमाण व देय साखर

योजना	साखरेचे प्रमाण प्रतिमहिना	दर प्रति कि.ग्रॅ.
अंत्योदय अन्न योजना लाभार्थी	**शिधापत्रिका 1 किलो**	**रु. 20.00**

नाशिक विभागातील एकुण वर्गवारीनिहाय रास्तभाव दुकाने

जिल्हा	वैयक्तीक	माजी सैनिक	महिला बचत गट	पुरूष् बचत गट	ग्राम पंचायत	अनु.जाती	अनु. जमाती	सहकारी संस्था	इतर	एकुण दुकाने
नाशिक	1249	1	461	10	20	**7**	184	543	88	**2563**
अहिल्यानगर	775	9	282	10	4	53	3	764	9	**1909**
जळगांव	1207	3	295	3	7	32	61	304	7	**1919**
धुळे	461	2	83	9	3	106	322	23	8	**1017**
नंदुरबार	181	2	194	5	1	76	585	77	16	**1137**
एकुण	**3873**	**17**	**1315**	**37**	**35**	**274**	**1155**	**1711**	**128**	**8545**

शिवभोजन केंद्र

जिल्हा	केंद्र
नाशिक	123
धुळे	43
जळगाव	84
नंदुरबार	39
अहिल्यानगर	32
एकूण शिवभोजन केंद्र	**321**

शिवभोजन थाळी

जिल्हा	थाळी (इष्टांक)	पुर्तता
नाशिक	15500	15500
धुळे	4140	3920
जळगाव	7825	7790
नंदुरबार	4925	4216
अहिल्यानगर	3150	3100
एकूण	**35540**	**34526**

नाशिक विभागात केरोसिनची गरज व सध्या मिळणारे केरोसिनचे नियतन

अक्र.	जिल्हा	केरोसिनची गरज (के.एल.)	सध्या मिळणारे केरोसिनचे नियतन (के.एल.)
1	नाशिक	0	0
2	अहिल्यानगर	0	0
3	जळगांव	0	0
4	धुळे	0	0
5	नंदुरबार	0	0
	एकुण	0	0

नाशिक विभागातील एकुण घाऊक केरोसिन दुकाने

नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	नाशिक विभाग एकुण
96	41	22	10	7	**176**

नाशिक विभागातील एकुण अर्धघाऊक केरोसिन दुकाने

नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	नाशिक विभाग एकुण
72	49	91	126	33	**371**

नाशिक विभागातील एकूण किरकोळ केरोसीन परवानाधारक

नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	नाशिक विभाग एकुण
3600	2244	2625	1129	1120	**10718**

नाशिक विभागातील एकुण हॉकर्स केरोसिन परवाने

नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	नाशिक विभाग एकुण
149	79	0	208	77	**513**

नाशिक विभागातील एकुण गॅस एजन्सी (कंपनीनिहाय)

विवरण	नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	नाशिक विभाग एकुण
एच.पी.सी.एल. (एच.पी.गॅस)	41	34	25	8	8	**116**
बी.पी.सी.एल. (भारत गॅस)	63	42	40	11	3	**159**
आय.ओ.सी. (इंडेन)	29	32	32	17	15	**125**
एकुण	**133**	**108**	**97**	**36**	**26**	**400**

नाशिक विभागातील एकुण पेट्रोलपंप (कंपनीनिहाय)

तपशील	नाशिक	अहिल्यानगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	नाशिक विभाग एकुण
एच.पी.सी.एल.	208	155	102	86	30	**581**
बी.पी.सी.एल.	193	177	91	101	33	**595**
आय.ओ.सी. एल.	160	161	102	109	35	**567**
इतर (एस्सार, रिलायन्स, नायरा इ.)	--	50	52	-	2	**104**
एकुण	**561**	**543**	**347**	**296**	**100**	**1847**

सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत वितरण करण्यात येणा-या जीवनावश्यक वस्तुवर देखरेख ठेवण्यासाठी स्थापन केलेल्या दक्षता समित्या.

जिल्हा	स्थापन केलेल्या दक्षता समित्या.					
	जिल्हा स्तर	म.न.पा.स्तर	तालुका स्तर	न.पा.स्तर	ग्रामस्तर	एकुण
नाशिक	1	1	15	4	1474	**1495**
अहिल्यानगर	1	1	14	15	1316	**1347**
जळगांव	0	0	4	3	1147	**1154**
धुळे	1	0	4	2	566	**573**
नंदुरबार	1	0	6	4	877	**888**
एकुण	**4**	**2**	**43**	**28**	**5380**	**5457**

नाशिक विभागातील एकुण गोदामे (संख्या) व गोदाम क्षमता (मे.टन.), नाशिक विभाग

वर्गीकरण	नाशिक	अहमदनगर	जळगांव	धुळे	नंदुरबार	एकुण
गोदाम संख्या	36	38	32	8	10	**124**
गोदाम क्षमता (मे.टन)	67680	39060	28510	13480	17820	**166550**

जिल्हानिहाय नवीन गोदाम बांधणी प्रस्तावाबाबत, नाशिक विभाग

जिल्हा	तालुके	कमी साठवणुक करण्यासाठी क्षमता असलेल्या तालुक्यांची संख्या (प्रस्तावित गोदाम)	शासनास सादर केलेले प्रस्ताव.		प्रशासकीय मान्यता मिळालेले गोदाम संख्या		पैकी बांध काम पुर्ण झालेले गोदाम		शेरा
			संख्या	क्षमता	संख्या	क्षमता	संख्या	क्षमता	
नाशिक	१८	नाशिक जिल्हयाची एकुण ३६ गोदाम क्षमता ६७६८० मे.टन. असुन नाशिक जिल्हयासाठी तालुक्यांच्या नियतनापेक्षा तीनपट नियतनानुसार क्षमतेचे गोदाम विकसीत करणेसाठी १९०० मे.टन. अधिक आहे.	०	०	२१	५६२८०	१७	४४२८०	२१ गोदामापैंकी १७ गोदाम ताब्यात उर्वरित ०४ गोदाम ताब्यात बाकी - नाशिक (राजुरबाहुला १,२,३,), बागलाण (खमताणे १) रस्त्याची अडचण
जळगांव	१५	०	०	०	११	१६६८०	०	०	मालिका 25 अंतर्गत- 2 (चहार्डी, चोपडा येथील गोदामाचे बांधकाम 99% व येथील गोदामचे बांधकाम 90% पूर्ण झाले आहे.) व मालिका 28 अंतर्गत -9 गोदामांचे बांधकाम चालू आहे(सारोळा,पाचोरा येथील गोदामाचे काम 85% पूर्ण झाले आहे.) .

जिल्हा	तालुके	कमी साठवणुक करण्यासाठी क्षमता असलेल्या तालुक्यांची संख्या (प्रस्तावित गोदाम)	शासनास सादर केलेले प्रस्ताव.	प्रशासकीय मान्यता मिळालेले गोदाम संख्या	पैकी बांध काम पुर्ण झालेले गोदाम	शेरा	जिल्हा	तालुके	कमी साठवणुक करण्यासाठी क्षमता असलेल्या तालुक्यांची संख्या (प्रस्तावित गोदाम)
अहिल्यानगर	४	४	४	१२०००	३	९०००	०	०	एकूण चार नवीन गोदाम बांधकाम प्रस्ताव शासनाला सादर करण्यात आले होते त्यापैकी राहाता, राहुरी, कोपरगाव येथील नवीन शासकिय धान्य गोदाम बांधकामास प्रशासकिय मान्यता मिळालेली आहे. व कर्जत येथील नवीन शासकिय गोदाम बांधकामास अदयाप प्रशासकिय मान्यता मिळालेली नाही.
धुळे	०	०	०	०	०	०	०	०	---
नंदुरबार	६	नंदुरबार जिल्हयात एकूण २६ गोदाम क्षमता १७८२० मे.टन असुन नंदुरबार जिल्हयासाठी तालुक्याच्या नियतनापेक्षा तीनपट नियतनानुसार क्षमतेचे गोदाम विकसित करणेसाठी ४१४७ मे. टन कमी आहे.	४	१२०००	४	१२०००	०	०	१.शासन निर्णय क्रमांक: गोदाबां-१०२२/प्र.क्र.१६०/नापु-१६-ब दिनांक १८ जानेवारी २०२३ अन्वये महाराष्ट्र वखार महामंडळ यांनी नंदुरबार जिल्हयात नविन ४ गोदाम बांधकामसाठी प्रशासकीय मंजुरी दिलेली आहे. परंतु शासन निर्णय क्रमांक: गोदाबां-१०२४/प्र.क्र.०२/नापु-१६-ब दिनांक २० जून २०२४ अन्वये महाराष्ट्र वखार महामंडळ यांचेकडील कार्यपध्दती व गोदामांचे बांधकाम सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचेमार्फत करणेबाबत सुचित केले आहे.
एकुण	**४३**	४	**८**	**२४०००**	**३९**	**९३९६०**	**१७**	**४४२८०**	

द प्रिव्हेन्शन ऑफ ब्लॅक मार्केटींग ॲन्ड मेन्टेनन्स् ऑफ सप्लाईज ऑफ इसेन्शियल कमोडीटीज ॲक्ट 1980 अंतर्गत नाशिक विभागात केलेली कारवाई (दाखल गुन्हे)

जिल्हा	तपशील	दाखल गुन्हे
नाशिक	0	0
अहिल्यानगर	0	0
जळगांव	2	2
धुळे	0	0
नंदुरबार	0	0
एकुण	2	2

विभागीय आयुक्त कार्यालयाच्या संरचनेचा अभ्यास करून त्यामध्ये सुधारणा करणे

1. विभागीय आयुक्त कार्यालय- नाशिक विभाग नाशिक

2. शाखा प्रमुखाचे नांव – प्रज्ञा बडे-मिसाळ, उप आयुक्त (पुरवठा) नाशिक विभाग नाशिक

पुरवठा शाखेचा नवीन सुधारीत आकृतीबंध दिनांक ०४.०७.२०२२ नुसार पदाची माहीती

अ.क्र.	पदनाम	मंजूर पदसंख्या
१	उप आयुक्त (पुरवठा)	१
२	सहायक विभागीय पुरवठा अधिकारी	१
३	तांत्रिक अधिकारी	१
४	निरीक्षण अधिकारी (पुरवठा)	१
५	लघुटंकलेखन श्रेणी-२	२
६	अव्वल कारकून/पुरवठा निरीक्षक	५
७	लिपीक	४
८	वाहन चालक (मृत संवर्ग)	१
९	शिपाई (मृत संवर्ग)	३
	एकूण मंजूर पदे	१९